

Digitaalisen kuvankäsittelyn perusteet

Jukka Teuhola
Turun yliopisto
Tietojenkäsittelytiede
Kevät 2015

http://staff.cs.utu.fi/kurssit/digitaalisen_kuvankasittelyn_perusteet/kevat_2015/index.htm

1. Yleistä

- **Laajuus 5 op**
- **Taso: aineopinnot**
- **Esitiedot:** Tietojenkäsittelyn perusopinnot (suositellaan)
- **Kurssimuoto:** Itseopiskelu
- **Kurssin osat:**
  - **Aloitusluento:** ti 3.3 klo 14.15-16 Beta
  - **Harjoitustehtävät, osa A:** Kertaustehtäviä, tehdään yksin, ratkaisujen palautus ennen tenttiä
  - **Harjoitustehtävät, osa B:** Kuvaneditointia, 2-3 henkilöä / ryhmä, dokumentin palautus ennen tenttiä
  - **Tentti:** 04.05.2015, 08.06.2015 ja kolmas syyskuussa
  - Tarkemmat ohjeet kurssin kotisivulla.

Materiaali

- Powerpoint-sivut:
  - http://staff.cs.utu.fi/kurssit/digitaalisen_kuvankasittelyn_perusteet/kevat_2015/DKPsivut/index.htm
  - Sivulla on kurssin koko sisältö tiiviissä muodossa, kirjallisuutta voi hankkia/lainata tarpeen mukaan.
- Nick Efford: "*Digital Image Processing – A Practical Introduction Using Java*", Pearson / Addison Wesley, 2000.
  - Sisältö vastaa melko hyvin kurssin sisältöä.
- Jonkin kuvankäsittelyohjelman käsikirja (-> harj.työ), esim.
  - Petteri Paananen, Juha Kaukoniemi: "*Photoshop CS4*", Docendo 2009.

Muuta kirjallisuutta

- Tinku Acharya, Ajoy K. Ray:
“Image Processing: Principles and Applications”, Wiley 2005.
- Wilhelm Burger, Mark J. Burge:
”Principles of Digital Image Processing – Fundamental Techniques”, Springer, 2009.
- Rafael C. Gonzalez, Richard E. Woods:
”Digital Image Processing”, 3rd ed., Pearson/ Prentice Hall, 2008.

Sisältö

1. Johdanto

Mitä kuvat ovat? Kuvankäsittely?
Esimerkkejä operaatioista

2. Kuvan muodostus

Ihmisen visuaalinen järjestelmä
Valokuvaus, kuvanmuodostus

3. Digitaalikuvien esitystavat

Grafiikan lajit, mittayksiköt, värimallit
Tiedostoformaattit

4. Photoshopin esittely

Perusoperaatiot
Valinta, tasot, piirtotyökalut, tekstit
Maalaus, kuvien korjailu

5. Kuvankäsittely Javalla

Perusluokat, syöttö ja tulostus
Värimallit

6. Kuvat www-sivuilla

Syntaksi, sijoittelu, formaatit

7. Tulostustekniikoita

Rasterointi, ditherointi

8. Kuvankäsittelyn perusoperaatioita

Geometrisia ja aritmeettisiä
operaatioita

Photoshopin välineitä

Sisältö (jatk.)

9. Sävyjen säätö

Kirkkaus ja kontrasti
Lineaarinen ja epälin. kuvaus
Histogrammit, ekvalisaatio, värit
Sävyjen säätö Photoshopilla

10. Suodattimet

Konvoluutio, ali-/ylipäästö
Reunan havaitseminen, terävöinti
Mediaanisuodatin
Photoshopin suodattimia

11. Frekvenssialueen operaatiot

Fourier-muunnos; diskreetti; nopea
Kuvan spektrianalyysi
Suodatus, dekonvoluutio

12. Geometriset operaatiot

Affiinimuunnokset, toteutus Javalla
Epälin. muunnokset, muodonmuut.
Photoshopin geom. operaatioita

13. Morfologinen kuvankäsittely

Kynnystys, segmentointi, eroosio,
dilaatio, morfologinen suodatus

14. Kuvien pakkaus

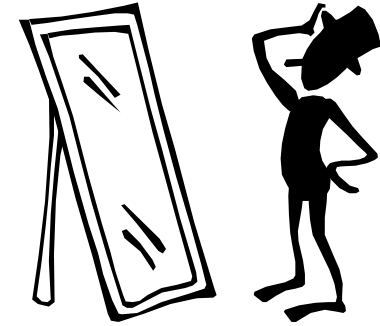
Huffman-koodaus, häviötön ja
häviöllinen pakkaus, kuvanpak-
kauksen tandardimenetelmiä
(JPEG ym.)

Mitä kuvat ovat?

- Teknisessä mielessä *2-ulotteinen signaali*
- Pragmaattisessa mielessä *visuaalisen informaation talletus- ja esitystapa.*
- Vältetään usein verbaalinen selitys.
- Kuva voi olla tarkempi kuin teksti.
- Ihminen saa suurimman osan informaatiostaan visuaalisena.
- Ihmisen (kuten eläinten) hahmontunnistuskyky (pattern recognition) on erittäin kehittynyt.

Miten kuva muodostuu?

- Valo heijastuu kohteesta muodostaen siitä kuvan vastaanottavalle valoherkälle pinnalle (filmi, verkkokalvo, CCD, CMOS).
- Vaihtelut heijastuneen valon värissä ja intensiteetissä antavat tietoa kohteesta.
- Mutta: Kohteet ovat yleensä 3-dimensioisia, perinteiset kuvat 2-dimensioisia projektioita. (3D-kuvia ei käsitellä tällä kurssilla)

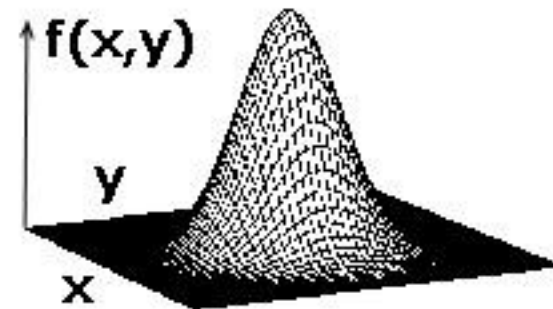
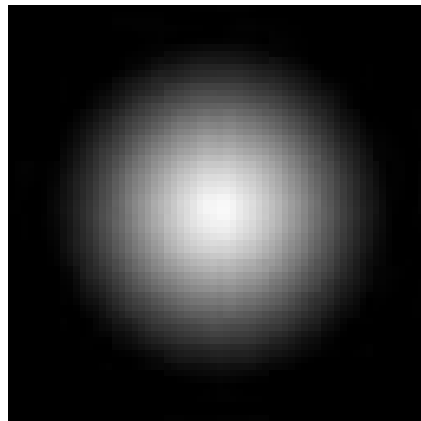
Entä *digitaal*ikuvat?

- Numeerisessa muodossa esitetty diskreetti approksimaatio.
- Tallennus ja siirto sähköisessä, magneettisessa tai optisessa muodossa.
- Mallinnus käyttäen *vektori*- tai yleisemmin *rasterigrafiikkaa* (diskreetti pikselimatriisi).
- Tarvitaan laite, joka tuottaa halutusta kohteesta digitaalikuvan.
- Tarvitaan *kuvankäsittelyohjelma*, jolla kuvia voidaan korjailla ja viimeistellä
- Visualisointi kuvaruudulla, paperilla, videoprojektorilla,...

Kuvafunktio

- Matem. funktio $f(x, y)$, joka on määritelty periaatteessa kaikille kuva-alueen pisteille (x, y) .
- Käytännössä kuvaus on diskreetti, jossa havaintopisteet esiintyvät säännöllisin välein.
- Kuvafunktion arvo edustaa kuvan approksimoitua (kvantisoitua) väriä/sävyä ko. pisteessä.

Digitaalikuva etuja

- Ei degeneroidu (periaatteessa).
- Voidaan kopioida laadun kärsimättä.
- Siirrettävissä nopeasti verkkoa pitkin (esim. uutiskuvat).
- Internet tärkeä jakelukanava.
- Helppo tallettaa ja muokata tietokoneella.
- Huonostakin originaalista mahdollista tuottaa kohtuullisen laadukas kuva (sopivilla muunnoksilla ja korjauksilla).

Kuvallisen informaation merkitys lisääntynyt

- Painettu media
- Sähköinen / verkkomedia
- Uutisointi, tiedotus
- Sähköinen kauppa, markkinointi
- Tietokoneavusteinen opetus
- Sosiaalinen media
- Tieteelliset kuva-arkistot:
Lääketiede, biologia, maantiede, tähtitiede, ...
- Henkilökohtaiset kuva-arkistot

Mitä on kuvankäsittely?

Esimerkkejä operaatioista:

- Tummennus / vaalennus
- Kontrastin lisäys
- Värien muokkaus
- 'Virheiden' korjaus
- Liikkuvan kohteen 'pyrstön' poisto
- Kuvan tahallinen vääristely
- Kuvien leikkaus, liimaus, kerrostus
- jne. jne.

Entä *digitaalinen* kuvankäsittely?

- Kohteena digitaalikuvat
- Käsittely ohjelmallisesti, joko valmiilla editointi-ohjelmistoilla (kuten PhotoShop) tai itse laadituilla ohjelmilla.
- Muokataan kuvan numeerista esitystä siten, että saadaan haluttu visuaalinen vaikutus
- Yleensä puoliautomaattisesti, käyttäjän ohjaamana
- Kohteena koko kuva tai käyttäjän rajaama osa

Esim: Kontrastin lisäys

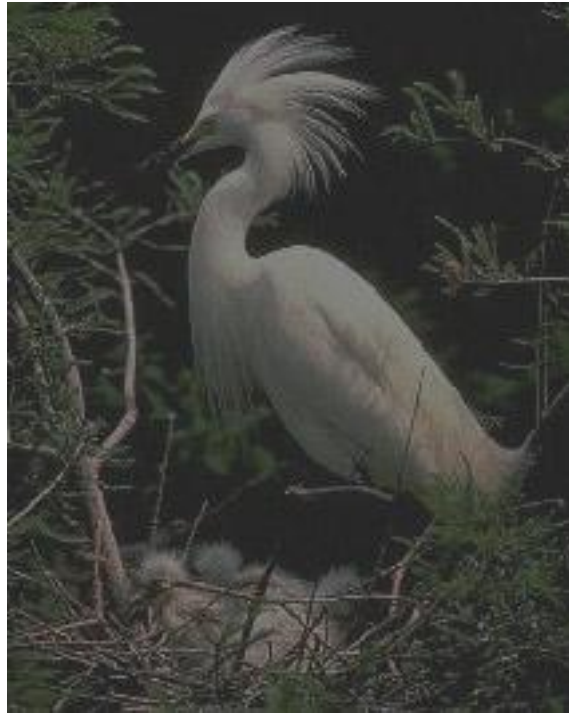

Photo Credit: US Fish and Wildlife Service
Archive: Gimp-Savvy

Esim: Värikorjaus & terävöinti

Photo Credit: US Fish and Wildlife Service
Archive: Gimp-Savvy